

Enheten för naturvård

Hamnudden SE0110149

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Hamnudden skogsbeta

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18573-2017

Namn	Hamnudden	Areal	5,3 ha
Natura 2000-kod	SE 0110149		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
9070	Trädklädd betesmark	5	94

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Denna art finns upptagen i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns även andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella arter i tabell 2.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
1386	Grön sköldmossa	<i>Buxbaumia viridis</i>

Bevarandesyfte för Hamnudden

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljö och art nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för i området utpekad art och livsmiljö.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18573-2017

Hamnuddens prioriterade bevarandevärde är trädklädd betesmark (9070) som också är det huvudsakliga skälet till att området utpekades som Natura 2000-område. Natura 2000-området ingår i ett större område utpekad som skoglig värdestrakt (Stockholm skärgårds värdestrakt) i Stockholms läns strategi för formellt skydd av skog.

Inom en sjukilometersradie finns gott om skyddade områden. Här finns tolv naturreservat och/eller Natura 2000-områden. Här finns också ett stort antal biotopskyddsområden som skyddar skogliga värden. Det torde ge åtminstone en del av områdets arter möjlighet att sprida sig i landskapet.

Prioriterad åtgärd för området är, som framgår av tabell 3, att se till att området betas årligen för att områdets värden ska bevaras långsiktigt.

Bevarandemål för Hamnudden

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för i området utpekad art och livsmiljö uttrycks i detta område i följande mål.

Trädklädd betesmark (9070)

- Arealen trädklädd betesmark ska bibehållas.
- Skogen ska ha en varierad åldersstruktur och artsammansättning med en tämligen allmän till riklig förekomst av gamla och grova träd samt död ved i olika former och nedbrytningsstadier. Träd med stamhåligheter ska finnas i området liksom stående död ved av olika trädslag i form av torra träd och högstubbar.
- Det ska finnas gläntor där solljus når fältskiktet, vilket är en förutsättning för en hävdgynnad flora.
- Kontinuerlig förekomst av tall och gran ska upprätthållas.
- Det ska finnas ett måttligt till påtagligt inslag av lövträd (speciellt gamla och/eller grova träd), i detta område främst asp och björk.
- Området ska påverkas av störningar, exempelvis i form av stormfällningar, insektsangrepp och översvämningar.
- Vegetationen ska vara välhävdad av bete varje år.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Grön sköldmossa (1386)

- Populationen av arten grön sköldmossa ska vara livskraftig.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd med kontinuerlig tillgång till död ved i olika nedbrytningsstadier i både solbelysta och skuggiga miljöer.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18573-2017

Beskrivning av området

Området ligger i Norrtälje kommuns nordöstra del vid kusten. Hamnudden ligger c:a 3 km nordväst om Vätö norra spets och c:a 12,5 km sydost om Älmsta. Landskapet är varierat med jordbruksmark i lägre belägna partier och skogsmark på högre belägna delar. Bergimpediment kröner höjderna. Ett system med sjöar som via landhöjningen blivit avsnörpta från havet, Utålskedjan, rinner ut i Östersjön knappt två km sydväst om skogsbetet vid Hamnudden.

Norra och östra delen har Bagghusfjärden vid Östersjön som gräns. Norra delen sluttar kraftigt mot vattnet. I söder avgränsas området av en mindre inäga och i väster finns en gles skogsbacke som sedan övergår till inäga.

Trädskiktet består av gamla tallar med ett stort inslag av gammal senvuxen gran. Det förekommer ett mindre inslag av asp och vårtbjörk i området. I flera mindre grupper finns död ved i form av lågor, högstubbar och torra träd.

Skogen har en typisk karaktär av skogsbete med större luckor och på flera ställen väldigt täta partier. Bete har tidigare bedrivits under många år. Små fuktiga dråg och små hållmarkspartier ger variation i området. Buskskiktet består av enstaka enar och hasselbuketter. Fältskiktet domineras i tätare partier av blåbär och lingonris medan lågorter och gräs förekommer i luckorna.

På gran, i synnerhet på och invid hållmarkspartierna, växer hänglavar som grå tagellav och skägglavar. Grön sköldmossa är funnen på granlåga i området.

Beskrivning av art och livsmiljö**Trädklädd betesmark (9070)**

Livsmiljön representeras i området av en skog som domineras av gamla tallar. Många av tallarna är senvuxna och krokiga vilket de ofta blir nära kusten genom påverkan av vind. Området har också ett delvis stort inslag av senvuxen gammal gran. Träden har här olika ålder och dimensionsspridning vilket visar på ett varierande betestryck över tiden. Det finns ett mindre inslag av gamla aspar och vårtbjörkar samt rönn, ek m.fl. lövträdsarter. Klibbal växer i fuktiga partier samt i strandzonen. I fr.a. södra delen har lövträd som asp och björk kommit upp från ett mer öppet läge och här är trädskiktet yngre och tätare. Död ved i form av lågor av främst gran förekommer delvis frekvent över hela området. På en granlåga är grön sköldmossa funnen. Det finns även högstubbar och torra träd av främst tall och gran i området. Kontinuitet av gran och tall bedöms som mycket lång i området.

Området har också en variation i täthet hos träden. Luckiga partier förekommer men även täta, grandominerade områden som mer liknar naturskog. I den norra slänten har inga skogliga åtgärder utförts. I ett mindre stråk har skogen glesats ut. Fältskiktet har mer ris som blåbär och lingon i de täta partierna medan det i öppnare områden finns ett större inslag av gräs och örter. Såriläka och blåsippan vittnar om att marken har ett inslag av kalk.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18573-2017

Grön sköldmossa (1386)

Grön sköldmossa växer i området på mycket starkt murkna lågor av gran. På lågorna förekommer arten endast i några få exemplar. Tillgången på död ved i olika nedbrytningsstadier är god och det torde gynna artens fortlevnad i området.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Trädklädd betesmark (9070)

- Utebliven eller för svag hävd.
- Igenväxning av träd och buskar. Lokalklimatet försämras för hävdgynnade marksvampar och insekter.
- För stort uttag av träd vid ev. restaurering leder till försämrade förutsättningar för hävdgynnade arter.
- Uttag av stående död ved.
- Stödutfodring och vinterbete.
- Luftburet kvävenedfall. Igenväxningen riskerar att accelereras. Kvävegynnade arter konkurrerar ut mindre konkurrenstoleranta arter.

Grön sköldmossa (1386)

- Död ved avverkas och upparbetas.
- Beskuggning av död ved försvinner.
- Skogsbrand över hela området.
- Kontinuitet av främst granlångor bryts.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom hela Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18573-2017

I stort sett hela området omfattas av biotopskydd. Bestämmelser om biotopskydd finns i 7 kap. 11 § miljöbalken samt i 5-8 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Inom området får inte bedrivas verksamhet eller vidtas åtgärder som kan skada naturmiljön.

Grön sköldmossa är fridlyst enligt 8 § Artskyddsförordningen (2007:845).

Behov av ytterligare reglering

Det finns inget behov av ytterligare reglering.

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Hamnudden. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Trädklädd betesmark (9070)	<i>Bete och/eller slåtter, helst bete.</i> En utglesning av trädskiktet i framförallt södra och sydvästra delen där skogen har för hög krontäckning. En grupp med yngre asp i sydvästra delen glesas ut.	Årligen. Omgående.
Grön sköldmossa (1386)	Död ved av främst gran lämnas kvar i skogen.	Kontinuerligt.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljö och art.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Trädklädd betesmark (9070)	Ikke gynnsamt. Området behöver betas.
Grön sköldmossa (1386)	Gynnsamt

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18573-2017

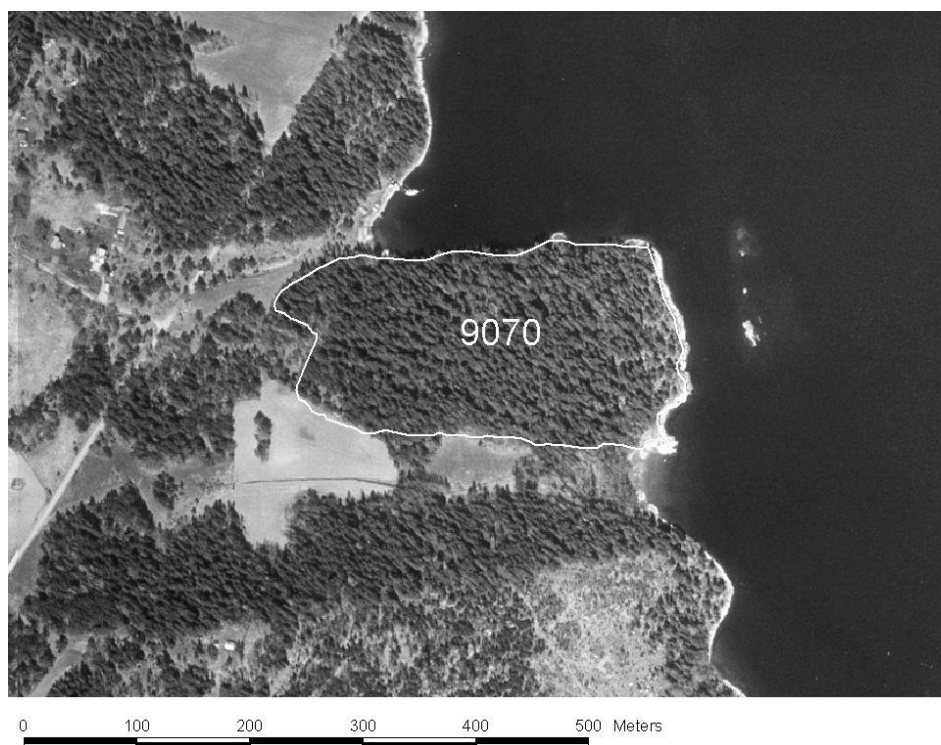
Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2002-05-10.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga. 1996.

Skogsvårdsstyrelsen. Nyckelbiotopsinventering. 1997.

Skogsvårdsstyrelsen. Beslut om biotopskydd dnr. 1996/71.

Karta

Ref: © Lantmäteriet, 2005. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Digital flygbild över Hamnudden. Natura 2000-området och dess naturtyp avgränsas med vit linje.